

Diensten Ekonomisk förening ./ Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Yttrande till Mark- och miljööverdomstolen i mål nr M 6920-19

Nämndens inställning

Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Stockholms kommun (*nämnden*) bestrider Diensten Ekonomisk förenings (*McDonald's*) yrkande och yrkar för egen del att Mark- och miljööverdomstolen ska fastställa mark- och miljödomstolens dom.

Bemötande av bolagets yttrande

McDonald's grunder för överklagandet

McDonald's menar att uttjänta fritureoljor och spillfetter från restauranger inte är ett hushållsavfall som omfattas av kommunens insamlingsansvar utan ett verksamhetsavfall, varför det saknas grund för nämnden att meddela det aktuella förbudet. Föreningen menar vidare att eftersom den har överklagat nämndens dispensbeslut så finns inget lagakraftvunnet avgörande och därmed inget rättsligt stöd för att fatta beslut om förbud. Avslutningsvis framhåller föreningen att förbudet saknar miljönytta samt att beslutet mot denna bakgrund inte är proportionerligt.

Uttjänta fritureoljor och spillfetter från restauranger utgör med hushållsavfall jämförbart avfall

Nämnden vidhåller sin inställning att uttjänta fritureoljor och spillfetter från restauranger utgör hushållsavfall enligt 15 kap. 3 § miljöbalken (1998:808) och därmed omfattas av det kommunala renhållningsansvaret enligt 15 kap. 20 § miljöbalken.

Hur det aktuella avfallsslaget ska betraktas är föremål för Mark- och miljööverdomstolens prövning i det parallella målet M 6924-19.

Som grund för nämndens inställning i denna fråga hänvisas därför till vad nämnden anför i sitt yttrande i det målet.

Nämndens förbud är lagligen grundat

Det aktuella avfallet omfattas av det kommunala renhållningsansvaret enligt 15 kap. 20 § miljöbalken. Av 15 kap. 24 § första stycket miljöbalken följer att hanteringen av sådant avfall är förbjuden för någon annan än kommunen eller den som kommunen anlitar. Det finns dock enligt 15 kap. 25 § 1 en möjlighet att under vissa omständigheter medge dispens från förbudet i 24 § första stycket.

Enligt 26 kap. 1 § andra stycket första meningen miljöbalken ska nämnden på eget initiativ eller efter anmälan i nödvändig utsträckning kontrollera efterlevnaden av balken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken samt vidta de åtgärder som behövs för att åstadkomma rättelse. Enligt förarbetena till bestämmelsen innebär detta inte bara en rätt att utöva sådan tillsyn, utan det föreligger en skyldighet för nämnden att kontrollera balkens efterlevnad och att vidta de åtgärder som behövs.¹

McDonald's har lämnat det aktuella avfallet till en transportör som inte är anlitad av kommunen och som inte omfattas av en beviljad dispens enligt 15 kap. 25 § 1 miljöbalken. Hanteringen av avfallet strider därmed mot förbudet i 15 kap. 24 § första stycket. Nämnden har därför enligt 26 kap. 1 § andra stycket miljöbalken en skyldighet att vidta de åtgärder som krävs för att åstadkomma rättelse.

Det faktum att McDonald's har överklagat nämndens dispensbeslut medför inte att nämnden skulle sakna rättsligt stöd för sitt förbud. Det bör i sammanhanget erinras om att dispensbeslutet är ett gynnande beslut för föreningen. Nämndens beslut om förbud har därmed i första hand inte sin grund i en överträdelse av det överklagade dispensbeslutet, utan i att föreningen bryter mot förbudet i 15 kap. 24 § första stycket miljöbalken. Förbudets rättsliga grund påverkas således inte av att dispensbeslutet är överklagat och föremål för prövning.

Beslutet innebär ett mindre ingripande beslut än det skulle ha gjorts om förbudet gällt att McDonald's inte får anlita annan än av kommunen upphandlad entreprenör, vilket om man tillämpar

principen om att dispensbeslutet ännu inte vunnit laga kraft är det beslut som borde ha meddelats. Något som nämnden valde att inte göra i avvaktan på ett slutligt avgörande av frågan om spillfett ska anses utgöra hushållsavfall eller verksamhetsavfall. Nämnden har således valt att meddela ett mindre ingripande beslut gentemot McDonald's. Ett beslut som i praktiken innebär en ny dispens.

Nämndens förbud är proportionerligt

Enligt 15 kap. 24 § första stycket miljöbalken är det, som tidigare angetts, förbjudet att anlita en annan transportör än kommunen eller den som kommunen anlitar. Det finns därmed vid tillämpning av bestämmelsen inte något utrymme att ta hänsyn till om det föreligger någon miljömässig skillnad i hanteringen av avfallet om någon annan transportör anlitas.

Den miljömässiga bedömningen av andra transportörer än dem som omfattas av 15 kap. 24 § första stycket görs istället vid en tillämpning av dispensbestämmelsen i 15 kap. 25 § 1 miljöbalken. Härvid är valet av transportör en viktig del av bedömningen av huruvida avfallet kommer att hanteras på ett hälso- och miljömässigt godtagbart sätt. Det är bland annat av denna anledning som nämndens dispensbeslut är begränsat till en viss, av McDonald's i dispensansökan, angiven transportör.

Det bör därför särskilt understrykas att föreningen, efter det att dispens för en viss transportör medgivits av nämnden, har valt att anlita en helt annan transportör, vars miljömässighet inte har prövats av nämnden. Det hade givetvis varit fullt möjligt för föreningen att istället ange denna transportör i dispensansökan och därmed låta den omfattas av nämndens prövning enligt 15 kap. 25 § 1 miljöbalken. Det har föreningen emellertid inte valt att göra.

De ekonomiska och praktiska konsekvenser som McDonald's anför som skäl för att förbudet inte skulle vara proportionerligt är därmed en direkt konsekvens av att föreningen i strid med 15 kap. 24 § första stycket och 15 kap. 25 § 1 miljöbalken anlitat en annan transportör än den som föreningen har ansökt och beviljats dispens för. Det var således en risk som var förutsägbar för föreningen. Nämnden noterar vidare att föreningen inte har yrkat att nämndens beslut ska inhiberas, vilket hade kunnat vara ett sätt för föreningen att söka mildra de negativa konsekvenser som föreningen hävdar att beslutet medför.

Nämnden har, som tidigare nämnts, en skyldighet att vidta åtgärder som behövs för att säkerställa balkens efterlevnad. När en verksamhet medvetet anlitar en avfallstransportör i strid med 15 kap. 24 § första stycket miljöbalken finns det inte några mindre ingripande åtgärder för nämnden att vidta än förbud. Nämndens beslut är därför proportionerligt.

Avslutande sammanfattning

Mot bakgrund av vad som anförts ovan, och med hänvisning till vad som framgår av nämndens beslut den 20 november 2019 samt vad nämnden anför i sitt yttrande i mål M 6924-19, anser nämnden att Mark- och miljööverdomstolen ska avslå McDonald's överklagande och fastställa mark- och miljödomstolens dom.

Slut